

kunne opstaa i Anledning af de omtalte Koncessioner. Et andet meget vigtigt Spørgsmaal er jo dette, om det er rigtigt at udruste Landvæsenkommissionerne med Domsmagt til at afgjøre alle disse Spørgsmaal, som her kunne opstaa. Vi have jo ellers Landvæsenkommissionernes Omraade begrændset ved en Lov; men her paa dette Omraade forekommer det mig ikke, at der er nogen Begrændsning, og naar da den høie Regjering giver Landvæsenkommissionerne en afgjørende dømmende Myndighed i alle disse Forhold, er det jo et stort Spørgsmaal, om det er rigtigt saaledes at give dem en Domsmagt i Sager, hvor deres Kjendelser og Domme ikke ere begrændsede ved nogen som helst Lov. Dette er for mig det aller vigtigste Spørgsmaal, og det er især i den Henseende, at jeg endnu en Gang vil henstille til den høitagtede Indenrigsminister, om der ikke ogsaa paa dette Omraade kunde være Spørgsmaal om at ordne dette Forhold ved Lov.

Sag: Medens jeg fuldkomment tiltræder den af den høitærede Minister udtalte Anskuelse om, at Spørgsmaalet om Meddelelse af Koncession vistnok i Sagens egen Interesse heldigst bør forblive, hvor den hidtil har været, hos Regjeringen, uden at den bindes indenfor nye Lovbestemmelser, som ikke hidtil have været tilstede, kan jeg ikke andet end være enig med den ærede Forespørger i, at denne Sag i de senere Aar har antaget saa store Dimensioner, at der er forskjellige Retninger, hvori det kunde ønskes, at den kunde gøres til særlig Gjenstand for Regjeringens Opmærksomhed i en ganske anden Grad, end tidligere har været Tilfældet. Jeg skal kun bemærke med Hensyn til Meddelelsen af saadanne Koncessioner, at medens slige Landvindinger i det Almindeliges Interesse ere i høj Grad ønskelige og ville skabe nye Velstandskilder og ligeledes Stattesbjælder en Gang i Tiden, som kunne hjælpe til at bære de Bygder, som Staten skal bære, saa er der en vis Anvendelse af Koncessionerne, som i andre Lande desto værre i lang Tid har været velbekendt, men som man her hjemme først i den senere Tid er begyndt at blive lidt bekendt med. Det er den, at vindicere sig Retten

til en Koncession uden dog selv personlig at agte at benytte denne Ret eller at være i Besiddelse af Midler til at kunne udføre det Foretagende, man søger Koncession paa. Det er, hvad man i England tidligere kaldte Patent-Jobberi eller Patent-Spekulation, Noget, som lægger overordentlig store Hindringer i Veien for den heldigst mulige Udvikling af Foretagender, som allerede i Forveien have saa mange Hindringer og Besværligheder at overvinde og medføre saa store Offre. Derved besværliggjøres disse Foretagender i ikke ringe Grad og blive ofte ligesom forkludrede ved de forskjellige Hænder, som de gaa igjennem. Dette, tror jeg, kunde muligens hæmmes noget derved, at der blev lagt særlig Vægt paa, at der, forinden der meddeles Koncession, forelaa grundige, modne, vel overveiede Planer og muligvis ogsaa nogen Garanti for, at de Bedkommende kunde gennemføre den Plan, hvorpaa de søgte Koncession. Dette er dog kun en henkastet Bemærkning til den høitærede Ministers Overveielse, hvori jeg ikke skal fordybe mig videre. Derimod er der et andet Punkt, som jeg anser for at være i allerhøieste Grad vigtigt; det er et Spørgsmaal, som den ærede sidste Taler berørte, nemlig Spørgsmaalet om Landvæsenkommissionernes Myndighed. Jeg er ikke enig med ham i, at det skulde være urigtigt, at der saaledes i visse Tilfælde gives Landvæsenkommissionerne en ekstraordinær Myndighed til at afgjøre Traktater, som ellers ikke i Almindelighed henhøre under deres Kompetence; jeg tror, at det er uundgaaelig nødvendigt, at der i mange Tilfælde maa gives en saadan Myndighed, fordi slige Spørgsmaal ikke kunne faae en rigtig Afgjørelse hos de ordinære Domstole, ja, det er Spørgsmaal af en saadan Beskaffenhed, at Domstolene ikke kunne befatte sig med dem. Men desto værre viser Erfaringen, at meget ofte kunne Landvæsenkommissionerne det heller ikke, fordi de langt fra altid bestaa af Mænd, der besidde nogen saadan sær Indsigt i disse Forhold, at de med Sagkundskab kunne afgive deres Kjendelse. Jeg tror ikke, at der er Noget, der har havt mere end almindelig Leilighed til at gjøre Erfaringer i saa Henseende, som ikke næsten med Forsærdelse har hørt